

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/38/2018
Identifikačné číslo spisu: 1016200377
Dátum vydania rozhodnutia: 21.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1016200377.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: F. U., Z.. XX. Z. XXXX, B. Q.. K. X, B., právne zast. Advokátskou kanceláriou Zuzák, s.r.o., so sídlom Regus Europeum Business Centre Suché Mýto 1, Bratislava, IČO: 47 243 228 proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 - 10, Bratislava, v konaní o preskúmanie rozhodnutia žalovanej č. 57198-2/2015-BA zo dňa 21. decembra 2015, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 06. júna 2017, č.k. 5S/44/2016-60, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 06. júna 2017, č.k. 5S/44/2016-60, zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

O d ô v o d n e n i e

I.
Konanie pred správnym súdom

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej v texte rozhodnutia len „krajský súd“ alebo „správny súd“) právoplatným rozsudkom č.k. 5S/44/2016-60 zo dňa 06. júna 2017 postupom podľa ustanovenia § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 57198-2/2015-BA zo dňa 21. decembra 2015, ktorým odvolanie žalobcu zamietla a prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava č. 700-0219222315-GC04/15 zo dňa 09. septembra 2015 potvrdila.

2. Správny súd uviedol, že Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava rozhodnutím č. 700-025068013-GC04/13 zo dňa 05. decembra 2013 predpísala žalobcovi za obdobie jún až december 2005, január 2006

až december 2006, január 2007 až december 2007, január 2008 až december 2008 poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, poistné na invalidné poistenie, poistné do rezervného fondu solidarity v celkovej sume 6 746, 46 Eur. Dlhnú sumu mal žalobca uhradiť na účet Sociálnej poisťovne pobočka Bratislava v Štátnej pokladnici do 15 dní odo dňa doručenia tohto rozhodnutia. Nakoľko si žalobca záväzok vyplývajúci z uvedeného rozhodnutia nesplnil, Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava rozhodnutím č. 700-0219222315-GC04/2015 zo dňa 09.12.2015 podľa § 178 ods. 1 písm. a) deviaty bod a § 240 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) mu predpísala penále v sume 6 745,83 Eur vypočítanej z dlžnej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného do rezervného fondu solidarity vo výške 0, 05 % z dlžnej sumy za každý deň z omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici zaplatená v hotovosti. Proti tomuto rozhodnutiu sa žalobca odvolal a žalovaná rozhodnutím č. 57198-2/2015-BA zo dňa 21.12.2015, odvolanie žalobcu zamietla a prvostupňové rozhodnutie č. 700-0219222315-GC04/15 zo dňa 09.09.2015 potvrdila.

3. V odôvodnení rozhodnutia žalovaná uviedla, že podľa výpisu zo Živnostenského registra č. 104-20854, Okresný súd Bratislava 1 vydal žalobcovi živnostenský list č. Ž. - XXXX/XXXXX-XXXXX s dátumom vzniku oprávnenia prevádzkovať živnosť 14.02.2011. Na základe uvedeného živnostenského listu sa pre účely sociálneho poistenia stal žalobca samostatne zárobkovo činnou osobou, pričom ukončil svoju podnikateľskú činnosť k 29.08.2015. V odvolacom konaní bolo zistené, že žiadosť žalobcu o povolenie splácať dlžnú sumu poistného v splátkach zo dňa 08.01.2014 bola Sociálnej poisťovni, pobočka Bratislava doručená dňa 06.10.2014. Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava rozhodnutím č. XXXX-XXXXX-U. zo dňa 29.10.2014 povolila žalobcovi v zmysle ustanovenia § 146 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. splátky dlžných súm poistného predpísané rozhodnutím v sume 5 273,94 Eur. Poistné za obdobie jún 2005 až december 2008 žalobca zaplatil pred vydaním rozhodnutia č. 1100-81012-GC13/2014 o povolenie splácať dlžnú sumu poistného v splátkach. Žalobca nemal na dlžné poistné za obdobie jún 2005 až december 2008 povolené splátky dlžných súm v zmysle § 146 zákona č. 461/2003 Z.z., preto nemožno v tomto prípade aplikovať ustanovenie § 146 ods. 4 cit. zákona. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť penále, ktoré sa viažu na dlžné sumy poistného za obdobie jún 2005 až december 2008 bolo vypočítané odo dňa splatnosti poistného do dňa jeho skutočného zaplatenia. V odvolacom konaní bolo preukázané, že nejde o duplicitné predpísanie už raz zaplateného penále. Penále v zmysle ustanovenia § 240 zákona č. 461/2003 Z.z. je základným, zákonom ustanoveným právnym následkom nesplnenia odvodovej povinnosti včas, jej nesplnenia v správnej sume alebo vôbec. Povinnosť predpísať penále ukladá sociálnej poisťovni zákon. Keďže s týmto rozhodnutím žalobca nesúhlasil podal na krajský súd žalobu o preskúmanie uvedeného rozhodnutia.

4. Správny súd mal z administratívneho spisu žalovanej za preukázané, že žalobca bol od 01.07.2005 samostatne zárobkovo činná osoba a ako takej mu vzniklo povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 461/2003 Z. z. Taktiež bolo preukázané, že žalobca si nesplnil v zákonnej lehote oznamovaciu povinnosť ustanovenú v § 228 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2010. Registračný list FO, prihlášku na sociálne poistenie samostatne zárobkovo činnnej osoby s dátumom vzniku poistenia 01.07.2005 podal žalobca v Sociálnej poisťovni, pobočka Bratislava až dňa 12.11.2013 t.j. osem rokov po vzniku jeho oznamovacej a odvodovej povinnosti.

5. Pobočka Sociálnej poisťovne začala konať vo veci predpísania poistného, ktoré žalobca aj napriek vzniku jeho odvodovej povinnosti neuhradil v lehote ustanovenej zákonom.

6. Odvodovú povinnosť si žalobca splnil až na základe rozhodnutí Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava č. XXX-XXXXXXXXXX-U. zo dňa 05.12.2013 vo veci predpísania poistného za obdobie júl 2013, vo veci predpísania poistného za obdobie január 2009 až október 2013 a č. XXX-XXXXXXXXXX-U. zo dňa 05.02.2014 vo veci predpísania poistného za obdobie november 2013 a december 2013. Priebežne bez vydania rozhodnutia uhradil žalobca za obdobie január 2014, február

2014, marec 2014, jún 2014, júl 2014, august 2014, september 2014 a november 2014.

7. Nakoľko žalobca nezaplatil poistné za obdobie júl 2005 až december 2008 v súlade s ustanovením § 143 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava bola povinná mu predpísať penále v stanovenej výške. V zmysle § 240 ods. 2 citovaného zákona predpísané penále nemôže presiahnuť dlžnú sumu poistného za kontrolované obdobie. Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava pritom znížila penále, nakoľko celková suma prevyšovala sumu odvodov tak, že pri predpísaní penále postupovala v zmysle citovaných ustanovení.

8. Správny súd zistil, že Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava oneskorene reagovala na žiadosť žalobcu o splátkový kalendár, avšak z ustanovenia § 461 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nevyplýva sociálnej poisťovni povinnosť povoliť splátky dlžných súm poistného, ale sociálna poisťovňa pri splnení zákonom stanovených podmienok môže povoliť splátky dlžných súm poistného. Na povolenie splátok dlžných súm poistného nie je zo zákona právny nárok. Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava poukázala na to, že v čase keď rozhodovala o povolení splátok dlžných súm poistného mal žalobca poistné za sporné obdobie a to júl 2005 až december 2008 uhradené.

9. Vo vzťahu k námietke žalobcu, že nárok sociálnej poisťovne na penále za mesiac júl 2005 a august 2005 je premlčaný, súd súhlasil s názorom žalovanej, že na premlčanie sa neprihliada z úradnej povinnosti. Premlčania práva na plnenie sa môže povinne subjekt odvolať len vznesením námietky premlčania, ktorú je možné vzniesť len do právoplatného ukončenia konania. Žalobca do právoplatného ukončenia konania vo veci predpísania penále námietku premlčania nevzniesol.

10. Čo sa týka žalobcovho návrhu, aby konajúci súd podal podnet na podanie návrhu na začatie konanie o súlade § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov s Ústavou Slovenskej republiky v zmysle čl. 125 ods. 1 písm. a/ Ústavy Slovenskej republiky, § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. s Ústavou Slovenskej republiky v zmysle čl. 125 ods. 1 písm. a/ Ústavy SR, súd mal za to, že v danej veci nie je dôvod podávať podnet na Ústavný súd SR tak, ako ho formuloval žalobca.

11. Na základe uvedených skutočností mal krajský súd za preukázané, že žalobca si nespĺnil svoju povinnosť odvádzať nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, a preto v zmysle ustanovenia § 228 ods. 3 zákona č.461/2003 Z. z. vznikla Sociálnej poisťovni, pobočka Bratislava povinnosť predpísať žalobcovi penále. Konajúci súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že orgány verejnej správy dostatočne zistili skutkový stav veci a tento aj po právnej stránke správne posúdili. Súd mal za to, že napadnuté rozhodnutie žalovaného, ako aj orgánu verejnej správy prvého stupňa bolo z pohľadu žalobných dôvodov v súlade so zákonom a nakoľko námietky žalobcu neodôvodňovali zrušenie napadnutého rozhodnutia, žalobu v celom rozsahu podľa § 190 SSP zamietol.

12. O trovách konania správny súd rozhodol podľa § 167 ods. 1 SSP tak, že neúspešnému žalobcovi právo na náhradu nepriznal.

II.

Kasačná sťažnosť

13. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť, a to z dôvodov zakotvených v § 440 ods. 1 písm. f) a g) SPP. Mal za to, že konaním a rozhodovaním Krajského súdu v Bratislave došlo k porušeniu zákona tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, čím je daný dôvod kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 ods. 1 písm. f) SSP a rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, čím je daný dôvod kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 ods. 1

písm. g) SSP.

14. K dôvodu kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 ods. 1 písm. f) SSP žalobca uviedol, že procesným postupom mu bolo znemožnené, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva až v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, nakoľko Krajský súd v Bratislave nedostatočným spôsobom odôvodnil kardinálnu otázku, a to podnet žalobcu na podanie návrhu o súlad § 240 ods. 1 a § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 o sociálnom poistení s Ústavou SR.

15. Krajský súd v napadnutom rozhodnutí neuviedol, že by neboli splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov, len konštatoval, že nie je dôvod podávať podnet na Ústavný súd SR tak ako ho formuloval žalobca. Z uvedeného odôvodnenia môže žalobca dôvodiť, že dôvod podať podnet na konanie o súlade zákona č. 461/2003 Z.z. s Ústavou SR by bol daný, ak by ho žalobca formuloval inak, pričom z odôvodnenia rozhodnutia nie je zrejmé, akým spôsobom by mal byť formulovaný. Žalobca zdôraznil, že ak sa účastník konania domnieva, že v jeho veci bol aplikovaný právny predpis, ktorý je v rozpore s ústavou, nemôže sám podať podnet na Ústavný súd SR, aby bolo začaté konanie o súlade právnych predpisov a nezostáva mu nič iné len domáhať sa podania prostredníctvom súdu. Ak súd mal za to, že v predmetnej veci nebol dôvod podávať podnet na Ústavný súd SR tak, ako ho formuloval žalobca, mal dôvod podnetu na Ústavný SR formulovať súd sám, nakoľko je úlohou súdu v priebehu konania dohliadať, aby právny predpis, ktorý má byť aplikovaný na daný skutkový stav, nebol aplikovaný, ak predmetný právny predpis môže byť v rozpore s Ústavou SR.

16. Podľa názoru žalobcu v prípade, že správny súd mal za to, že nie sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov, mal túto skutočnosť v odôvodnení rozhodnutia uviesť. Avšak súd sa zameril len na dôvody podnetu, nie na jeho dôvodnosť, resp. opomenul skúmať, či sú alebo nie sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov. Žalobca zdôraznil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa i právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, aby vzbudzovalo v účastníkoch konania presvedčenie, že ide o rozhodnutie správne a spravodlivé. Odôvodnenie rozhodnutia nemusí dávať odpovede na všetky námietky účastníkov konania, avšak musí dávať odpovede na tie námietky, ktoré môžu byť zásadného právneho či skutkového významu.

17. Tým, že krajský súd sa vo svojom rozhodnutí nevysporiadal so zásadnou námietkou žalobcu, a to že na jeho vec žalovaný aplikoval právny predpis, ktorý je v rozpore so zákonom a ani sa riadne nevysporiadal s podnetom žalobcu na konanie o súlade právnych predpisov t.j. či sú alebo nie sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov, odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom, nakoľko ak podmienky splnené boli a súd podnet na konanie o súlade právnych predpisov na Ústavný súd SR v zmysle § 100 ods. 1 písm. b) SSP) nepodal, t.j. neprerušil konanie, žalobca sa nikdy nedozvie, či v jeho veci bolo alebo nebolo rozhodnuté na základe zákona, ktorý je alebo nie je v rozpore s Ústavou SR. Nakoľko takýto podnet nemôže podať účastník konania sám, môže tak urobiť iba súd v konkrétnom konaní, nevysporiadaním sa s touto otázkou, dochádza k odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom. V prípade, že by bol podnet zo strany krajského súdu na Ústavný súd SR podaný a Ústavný súd SR by konštatoval, že napadnuté ustanovenie zákona o sociálnom poistení je v rozpore s Ústavou SR, krajský súd by v ďalšom musel rozhodnúť, že napadnuté rozhodnutie žalovanej je nezákonné, a ako nezákonné by muselo byť zrušené. Ak by Ústavný súd SR rozhodol, že napadnuté ustanovenie nie je v rozpore s Ústavou SR, žalobca mi mal právnu istotu, že v jeho veci bolo správne a spravodlivo rozhodnuté.

18. Uplatnenie práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie zákonných ustanovení príslušných právnych predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Súd je povinný vykladať a používať ustanovenia zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu s cieľom poskytnúť materiálnu ochranu zákonnosti, tak aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie, obsiahnuté v základnom práve na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru je aj právo účastníka konania na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky

právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

19. K dôvodu kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 ods. 1 písm. g) SSP žalobca uviedol, že Krajský súd v Bratislave svoje rozhodnutie, pokiaľ ide výšku penále a nemožnosť odpustiť penále pre správanie povinného neodôvodnil, ani sa nezaoberal skutočnosťami, za ktorých k omeškaniu so splácaním odvodov zo strany žalobcu došlo, neprihliadol ani na skutočnosť, že žalobca dlh uhradil bezodkladne, a tiež, že vynaložil na úhradu dlhu všetky svoje úspory a svoju činnosť musel ukončiť.

20. Žalobca mal za to, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, lebo aplikáciou ústavne nekonformného zákonného ustanovenia nie je možné vec správne právne posúdiť. Krajský súd totiž posúdil vec v zmysle § 240 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, ktoré žalobca považuje za v rozpore s Ústavou SR. Výška penále 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania, čo predstavuje 18,25 % ročný úrok bola pre žalobcu likvidačná a v hľadiska princípov právneho štátu a základných princípov spravodlivosti je takáto právna úprava neudržateľná. Sankčný úrok, ktorý dosahuje výšku dlžnej sumy, už nemožno považovať za sankciu, ale za likvidáciu. Tak vysoký sankčný úrok zasahuje do práva vlastníť majetok v zmysle čl. 20 Ústavy SR.

21. Žalobca uviedol, že penále ako aj úrok z omeškania plní nielen sankčnú, ale aj preventívnu funkciu, avšak nemôže plniť funkciu likvidačnú. Účelom penále je jednak odstrašiť prípadných neplatičov odvodov do sociálnej poisťovne a jednak sankcionovať, ak k omeškaniu resp. k neplneniu povinnosti dôjde. Ak však penále dosahuje takmer výšku vyrubeneho poistného, nie je možné už hovoriť ani o preventívnej ani o sankčnej funkcii, nakoľko neprimeraná výška penále, ktorá núti občana brať si pôžičku na jeho zaplatenie, ktorá ho donúti ukončiť podnikateľskú činnosť, t.j. má funkciu likvidačnú, neplní svoj účel ani zmysel. Každý právny inštitút, by mal naplňovať svoj cieľ a účel, pre ktorý bol do právneho poriadku inkorporovaný. Ak reálne uplatňovanie daného inštitútu sa mýňa svoju vlastnému cieľu a účelu t.j. „popiera sám seba“ je potrebné pristúpiť k jeho zrušeniu, resp. zmene, aby bol naplnený účel a cieľ, pre ktorý bol do právneho poriadku zavedený. Použitie právneho inštitútu na iný cieľ ako cieľ, ktorý mu je daný, popiera princíp právneho štátu, nakoľko v právnom štáte je možné zakotviť a prijímať len také právne inštitúty, ktoré majú predvídateľný účel a cieľ, ktorý adresát právnej normy môže očakávať. V uvedenom prípade, penále dosahujúce takmer výšku nedoplatku na poistnom, je pre adresáta právnej normy prekvapivým - žiadny dlžník neočakáva, že sankcia za nesplnenie svojej povinnosti bude dosahovať takmer výšku dlhu, s ktorým je v omeškani. Žalobca nemal úmysel vyhnúť sa poplatkovej povinnosti, nakoľko svoj dlh bezodkladne splatil, pričom nikto neočakáva, že ak svoj dlh bezodkladne uhradí, bude mu vyrubená sankcia v takmer rovnakej výške, čo je nielen prekvapivou sankciou, ale je aj sankciou likvidačnou, v dôsledku ktorej musel žalobca ukončiť svoju podnikateľskú činnosť, nakoľko už nemal ani na úhradu bežného poistného.

22. Ak štát prijíma právnu úpravu, ktorá má, resp. môže mať závažný negatívny dosah na práva občana, je povinný podrobiť ho testu proporcionality, nakoľko len v takom prípade je možné, aby právny inštitút akým penále je, naplnil svoj cieľ a neprimerane nezasahoval do práv občana. Je potrebné skúmať či penále vo výške 0,05 % denne t.j. 18,25 % je ústavne prijateľné a či uvedená výška penále môže, resp. dosahuje cieľ, ktorý si zákonodarca stanovil.

23. Zákon o sociálnom poistení neumožňuje zohľadniť žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa a znížiť,

či odpustiť predpísané penále. Zo správania žalobcu je zrejmé a nepochybné, že mal záujem na urýchlennom uhradení svojho dlhu, svoj dlh uznal a urýchlene splatil, pričom tým obmedzil svoje plány a investície, čo viedlo až k ukončeniu činnosti. Neumožnenie odpustenia penále a zohľadnenia správania sa povinného subjektu, nie je prejavom sociálneho štátu, ale diskriminuje i súčasné subjekty práva, nakoľko podľa aktuálnej právnej úpravy nie je možné penále ani znížiť ani odpustiť, čo v minulosti možné bolo.

24. Žalobca mal za to, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď na daný skutkový stav aplikoval ústavne nekonformné ustanovenie, ktoré umožňuje vyrubiť penále vo výške 0,05 % denne, penále, ktoré z hľadiska súkromnoprávnych vzťahov považuje za nezákonné a v rozpore s dobrými mravmi.

25. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalobca navrhol, aby kasačný súd rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 06. júna 2017, č.k. 5S/44/2016-60, zmenil tak, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne - ústredie č. 57198-2/2015-BA zo dňa 21. decembra 2015 v spojení s rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava č. XXX-XXXXXXXXXX-U. zo dňa 09. septembra 2015 zruší a vec im vráti na ďalšie konanie a rozhodnutie a súčasne zaviazal žalovanú na úhradu trov konania a trov právneho zastúpenia, tak ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení rozhodnutia.

Ak by kasačný súd mal za to, že nie sú splnené podmienky na zmenu napadnutého rozhodnutia, žalobca navrhol, aby rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 06. júna 2017, č.k. 5S/44/2016-60, zrušil a mu vec vrátil na ďalšie konanie a súčasne zaviazal žalovanú na úhradu trov konania a trov právneho zastúpenia, tak ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení rozhodnutia.

26. Žalobca zároveň s kasačnou sťažnosťou podal podnet na podanie návrhu na začatie konania o súlade § 240 ods. 1 a § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov s Ústavou Slovenskej republiky. Žalobca mal za to, že § 240 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z., ktorý upravuje penále vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania je v rozpore s princípom právneho štátu zakotveného v čl. 1. ods. 1 Ústavy SR, narúša princíp proporcionality, princíp právnej istoty a princíp zvrchovanosti Ústavy SR. Rovnako tak je v rozpore s čl. 12 ods. 2, čl. 13 ods. 1 písm. a) a čl. 20 ods. 1 Ústavy SR. Ustanovenie § 146 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. je v rozpore s čl. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy SR. S poukazom na uvedené žalobca navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky predmetné konanie prerušil podľa § 100 ods. 1 SSP.

III.

Vyjadrenie ku kasačnej sťažnosti

27. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že uvedené námietky a dôvody sú neopodstatnené, a preto navrhla, aby ju kasačný súd ako nedôvodnú zamietol.

28. Ďalej poukázala na skutočnosť, že právo sociálneho zabezpečenia patrí do oblasti verejného práva, keď normy verejného práva sú kogentného charakteru, pričom od príslušnej právnej normy sa nemožno odchýliť, ak to zákona úprava neumožňuje.

29. K námietke žalobcu, že úrok z omeškania sa považuje z hľadiska občianskoprávnych vzťahov v rozpore s dobrými mravmi, žalovaná uviedla, že uvedená zásada sa uplatňuje v súkromnom práve, ktoré umožňuje na základe dispozitívnych ustanovení odchýliť sa od platnej právnej úpravy.

IV.

Posúdenie veci kasačným súdom

30. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) postupom podľa § 452 ods.

1 SSP v spojení s § 439 SSP preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ včas (§ 443 ods. 2 písm. a/ SSP), preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednohlasne (§ 464 v spojení s § 139 ods. 4 SSP) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu bola podaná dôvodne.

31. Kasačný súd rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR. Rozsudok bol verejne vyhlásený 21. augusta 2019 (§ 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP).

32. Podľa § 2 ods. 1 a 2 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

33. Podľa § 454 SSP, na rozhodnutie kasačného súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

34. Podľa § 440 ods. 1 písm. f) a g) SSP kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

35. Podľa § 462 ods. 1 SSP, ak kasačný súd po preskúmaní zistí dôvodnosť kasačnej sťažnosti, rozhodne o zrušení napadnutého rozhodnutia a podľa povahy vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie alebo konanie zastaví, prípadne vec postúpi orgánu, do ktorého pôsobnosti patrí.

36. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom súdneho a k nemu pripojeného administratívneho spisu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu je dôvodná.

37. Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej o zamietnutí odvolania a potvrdení prvostupňového rozhodnutia, ktorým bolo žalobcovi predpísané penále v sume 6.745,83 eur vypočítané z dlžnej sumy poistného vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň z omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov do dňa poukázania dlžnej sumy na účet prvostupňového orgánu.

38. Z podkladov súdneho spisu je zrejmé, že žalobca v rámci žaloby dal podnet, aby správny súd podal návrh na začatie konania na Ústavný súd Slovenskej republiky o súlade ustanovenia § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov s Ústavou Slovenskej republiky v zmysle čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky a § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov s Ústavou Slovenskej republiky v zmysle čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky.

39. V súvislosti s uvedeným návrhom kasačný súd poukazuje na odôvodnenie uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 269/09-30 zo dňa 07. júla 2009, ktorý uviedol nasledovné :

„Všeobecný súd je povinný vždy dbať na to, aby rozhodoval na základe ústavne súladnej normy, k čomu mu slúži spravidla ústavne konformný výklad, ale niekedy aj ultimatívna možnosť podať návrh na preskúmanie súladnosti právnej normy ústavným súdom. Ak však účastník konania odôvodneným spôsobom podnikne, aby všeobecný súd podal návrh ústavného súdu na preskúmanie súladu aplikovanej normy s ústavou, má všeobecný súd v zásade tieto možnosti: Buď vykoná ústavne konformný výklad právnej normy, alebo vysvetlí, prečo považuje bez ďalšieho právnou normu za ústavne súladnú, alebo sa stotožní s návrhom účastníka a podá vec ústavnému súdu. V tomto zmysle nemožno pod domnienkou (čl. 144 ods. 1 ústavy) či pod dospením k záveru [§ 109 ods. 1 písm. b) OSP] rozumieť úplne voľnú

úvahu súdu. Z ústavy ako priamo záväzného a aplikovateľného práva vyplýva subjektívne právo účastníka na rozhodnutie, ktoré je v súlade s ústavou, resp. na rozhodnutie vychádzajúce z ústavne súladnej normy, na súdnu ochranu jeho základných práv a slobôd, nie však automatické subjektívne právo na podanie návrhu na ústavnom súde. Všeobecný súd je povinný korektne sa vysporiadať s daným podnetom jednou z uvedených možností, tak z hľadiska ochrany základných práv, ako aj z hľadiska riadneho odôvodnenia vyžadovaného právom na súdnu ochranu. Z podstaty ústavy ako priamo aplikovateľného práva v kontexte mechanizmu konkrétnej kontroly ústavnosti aplikovanej normy, z povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutia a zo zohľadnenia relevantnej štrasburskej a komparatívnej judikatúry vyplýva, že úplná ignorácia argumentu protiústavnosti aplikovanej normy, ktorý bol konkrétny, súvisiaci s danou vecou a dôležitý, znamená porušenie práva na súdnu ochranu.“

40. Krajský súd v intenciách vyššie citovaného nepostupoval, nevykonal ústavne konformný výklad právnej normy, respektíve nevysvetlil, z akého dôvodu považuje právnu normu za ústavne súladnú. Z odôvodnenia kasačnou sťažnosťou napadnutého rozsudku je zrejmé, že správny súd sa s návrhom žalobcu dôsledne nezaoberal a len stroho skonštatoval, že podnet žalobcu považuje za nedôvodný.

41. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti kasačný súd rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 06. júna 2017, č.k. 5S/44/2016-60, podľa § 462 ods. 1 SSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Úlohou krajského súdu v ďalšom konaní bude vec opätovne prejednať v medziach podanej správnej žaloby (v rozsahu žalobných dôvodov), dôsledne sa vysporiadať s námietkou žalobcu o protiústavnosti právneho predpisu a následne rozhodnúť, pričom krajský súd bude povinný svoje rozhodnutie náležite a presvedčivo odôvodniť. Kasačný súd zároveň zdôrazňuje, že krajský súd je viazaný právnym názorom kasačného súdu (§ 469 SSP).

42. Vzhľadom k tomu, že kasačný súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v súlade s ustanovením § 467 ods. 3 SSP krajský súd rozhodne aj o nároku na náhradu trov kasačného konania.

43. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.